

Az **MFB Zrt. feladata** ... az **átláthatóság**, a célszerűség, a gazdaságosság, a hatékonyság és a prudencia követelményeinek megfelelően - a Kormány közép- és hosszú távú gazdaságstratégiája által meghatározott gazdaságfejlesztési célok megvalósításához szükséges fejlesztési források biztosítása...

2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról

Magyar Fejlesztési Bank átláthatósága
- állapot és ajánlások -

Magyar Természetvédők Szövetsége
Közép-Kelet-Európai Bankfigyelő Hálózat

2010

Tartalomjegyzék

<u>Az MFB.....</u>	<u>3</u>
<u>Miért kell az MFB-nek átláthatónak lennie?.....</u>	<u>3</u>
<u>Jogszabályi követelmények.....</u>	<u>4</u>
<u>MFB átláthatóságával kapcsolatos bírósági döntések.....</u>	<u>4</u>
<u>Átláthatóság pozitív következményei.....</u>	<u>5</u>
<u>MFB és átláthatóság - jelenlegi gyakorlat</u>	<u>5</u>
<u>Ajánlások.....</u>	<u>6</u>
<u>Átláthatósági szabályzat.....</u>	<u>6</u>
<u>Hitelezési tevékenység nyilvánossága.....</u>	<u>7</u>
<u>Fejlesztési tőkefinanszírozási tevékenység nyilvánossága.....</u>	<u>8</u>
<u>Off-shore vállalatok támogatása.....</u>	<u>8</u>
<u>Tulajdonosi jogok gyakorlásának átláthatósága.....</u>	<u>9</u>

Az MFB

A Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaság feladata, hogy hitel- és tőkefinanszírozás útján biztosítsa a Kormány közép- és hosszú távú gazdasági stratégiájában meghatározott gazdaságfejlesztési célok megvalósításához szükséges fejlesztési forrásokat az állami részvételt igénylő beruházási és fejlesztési feladatok végrehajtása során. A Bank felett a tulajdonosi jogokat a nemzeti fejlesztési miniszter gyakorolja. A Magyar Állam a központi költségvetés terhére készfizető kezesként felel a Bank által felvett hitelekkel és kötvénykibocsátásból, valamint harmadik fél részére vállalt készfizető kezességéből és bankgaranciából származó visszafizetési kötelezettség teljesítéséért.

Az MFB Bankcsoport:

Banki pénzügyi csoport:

- Magyar Export-Import Bank Zrt. (74,95%)
- Magyar Exporthitel Biztosító Zrt. (74,94%)
- Magyar Követeléskezelő Zrt. (100%)
- Beszállítói Befektető Zrt.
- MFB Fejlesztési Tőkealap (100%)
- CELIN - Corvinus Első Innovációs Tőkealap (100%)
- MFB Invest Zrt. (100%)
- Corvinus Kockázati Tőkealap-kezelő Zrt. (100% MFB Invest Zrt. tulajdon)

Támogatási-közvetítő csoport

- MAG - Magyar Gazdaságfejlesztési Központ Zrt. (100%)
- Magyar Vállalkozásfinanszírozási Zrt. (100% MAG Zrt. tulajdon)
- KIKSZ Közlekedésfejlesztési Zrt. (100% MAG Zrt. tulajdon)
- PÓLUS Programiroda Nonprofit Kft. (100% MAG Zrt. tulajdon)

Miért kell az MFB-nek átláthatónak lennie?

A Magyar Fejlesztési Bank nem bújhat már el a banktitok álarca mögé, miközben 100%-os állami tulajdonú vállalként éves szinten közel 100 milliárd forint értékű kedvezményes hitelével, bankgaranciával, fejlesztési tőkefinanszírozással alapvetően meghatározza az ország fejlődési irányát. Miközben más fejlesztési források működése egyre átláthatóbb¹, addig az MFB egy lépést sem tett ez irányban. Egyértelműen ennek is köszönhető az elmúlt évek botránykrónikája: Transelektro, Rác Fürdő, Sávoly. Az MFB átláthatóságával kapcsolatban már nemcsak civilek, de gazdasági szakemberek is aggályukat fejezik ki².

¹ <http://www.nfu.hu/content/58>

² „Az MFB nem egy jól átlátható intézmény... messze nem tudja úgy átlátni sem az Állami Számvevőszék, a közvélemény pedig végképp nem...” Várhegyi Éva közgazdász, a Pénzügykutató munkatársa, Kossuth Rádió, 2010.05.26 180 perc

Jogsabályi követelmények

2001. évi XX. törvény a Magyar Fejlesztési Bank Részvénytársaságról első helyen említi, hogy a banknak átlátható módon kell működnie:

„2. § Az MFB Zrt. feladata ... az átláthatóság, a célszerűség, a gazdaságosság, a hatékonyság és a prudencia követelményeinek megfelelően - a Kormány közép- és hosszú távú gazdaságstratégiája által meghatározott gazdaságfejlesztési célok megvalósításához szükséges fejlesztési források biztosítása...”

1992. évi LXIII. Törvény a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról 19. § (1) bekezdés kimondja:

„Az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó szerv vagy személy (a továbbiakban együtt: szerv) a feladatkörébe tartozó ügyekben - így különösen az állami és önkormányzati költségvetésre és annak végrehajtására, az állami és önkormányzati vagyron kezelésére, a közpénzek felhasználására és az erre kötött szerződésekre, a piaci szereplők, a magánszervezetek és -személyek részére különleges vagy kizárólagos jogok biztosítására vonatkozóan - köteles elősegíteni és biztosítani a közvélemény pontos és gyors tájékoztatását.”

Az MFB-vel (az állammal) szerződést kötő vállalkozók, önkormányzatok, magánszemélyek kedvezményes hitelt, bankgaranciát, tőkét kapnak a banktól. Mivel állami szervezetről van szó, melynek tevékenységét az állam szabályozza és ennek háttéréül állami források szolgálnak, a szerződő feleknek alá kell vetniük magukat a törvény rendelkezéseinek.

MFB átláthatóságával kapcsolatos bírósági döntések

Két per zajlott, melyekben közérdekű adatok nyilvánosságra hozása volt a tét és érintett volt benn az MFB. Mindkét esetben a bíróság az adatok nyilvánosságra hozása mellett állt ki a banktitokkal szemben.

2010. júniusában a Fővárosi Bíróság a sávolyi motorversenypálya a beruházók által nyilvánosságra hozott megvalósíthatósági tanulmányának eredetileg kitakart részeinek nyilvánosságra hozatalát rendelte el 2010. április 22-én a Társaság a Szabadságjogkért (TASZ) civil szervezet és Bodoky Tamás újságíró által az Magyar Fejlesztési Bank (MFB) ellen indított perben. A bíróság álláspontja szerint nem lehet banktitokra hivatkozva közérdekű adatokat eltitkolni.

2009. végén a TASZ és a Figyelő újság által indított perben, a Fővárosi Bíróság megállapította, hogy nyilvánosságra kell hozni a parlamenti pártoknak, hogy az államtól mennyi hitelt kaptak az MFB-n keresztül, és ebből a pénzből milyen

ingatlanokat vásároltak a működésükhöz. A bíróság elvi élel rögzítette, hogy a pártfinanszírozás átláthatóságának követelménye felülírja a banktitok szabályait. Az elsőfokú ítélet kimondta, hogy banktitokra nem lehet hivatkozni közérdekű adatok vonatkozásában, mert a közpénzek és a köztulajdon törvényes és ésszerű módon történő felhasználásának és működtetésének garanciarendszere ilyen irányú jogértelmezést kíván meg.

Átláthatóság pozitív következményei

A jogszabályi előírások mellett a bankot a saját érdeke is az átláthatóság növelésére készítheti, mert a nyilvánosabb működésnek számos pozitív következménye van.

A bank működésében számos negatív példát láttunk az elmúlt évekből, melyeket egy átlátható működési gyakorlat mellett el lehetett volna kerülni. Ha a bank valóban küzdeni akar a korrupció ellen, az állami pénzek hatékony felhasználásáért, a társadalom ellenőrző szerepét ki kell használni ehhez. Az állam kedvezményes pénzügyi forrásával megvalósuló beruházásoknak hozzáadott értéket kell tartalmazniuk szociális, környezeti, fenntarthatósági stb. területeken. Ez a hatás a nyilvános működés megteremtésével létre is jöhet, és ezt be is kell mutatni.

MFB és átláthatóság - jelenlegi gyakorlat

Az MFB honlapján jellemzően általános, a bank egészének, vagy az egyes tevékenységi területeknek a kumulált adatairól kapunk tájékoztatást. Jelenleg többek között a következő jelentések, adatok hozzáférhetőek:

- Éves jelentés.
- Számviteli beszámolók, könyvvizsgálói jelentés.
- Beszámoló a működés eredményességéről, teljesítményről.
- Bank által, nem alapfeladatai ellátására fordított (jellemzően civil szervezetek, médiavállalatok, sportszervezetek) 5 millió forintot meghaladó kifizetések. Csak a szervezetek neve, sem összeg, sem tevékenység nem található.
- Az MFB Zrt. tisztségviselőinek, vezetőinek és beosztott alkalmazottainak kereseti adatai, valamint a végkielégítésre, felmondási időre vonatkozó adatok.
- Az Állam Számvevőszék legutóbbi vizsgálata nem érhető el, a honlap szerint azért, mert már régen történt.
- PSZÁF vizsgálat eredménye nem elérhető, a honlap szerint a 2009-es véglegesítése folyamatban van. Előző vizsgálatok nem elérhetőek.
- Az MFB Zrt. tulajdonában álló vagy részvételével működő gazdálkodó szervezetek felsorolása, alapvető adataik. Csak azok, melyek a bank többségi tulajdonában állnak, illetve amelyek felett közvetlen irányítással rendelkeznek. Azok nem melyekben fejlesztési tőkefinanszírozási tevékenysége során szerzett tulajdont. Beszámolók nem elérhetőek.

- Az MFB Zrt. gazdálkodásával összefüggő - a közbeszerzési értékhatárt elérő vagy meghaladó értékű szerződések adatai, de ezek nem tartalmazzák a MFB-nek a bankári tevékenységével összefüggésben pénzügyi, valamint kiegészítő pénzügyi szolgáltatás nyújtására szóló megbízásait, szerződéseit.
- Szervezeti struktúra és a Működési Szabályzat kivonata.
- Közérdekű adatok igénylésének módja.
- Rendszeres sajtó hírlevélben számol be az MFB a KKV szektor számára nyújtott hitelezési tevékenységének állásáról, mely elérhető a honlapon is. Ezek a hírlevelek is csak kumulált adatokat, és pár előre válogatott pozitív példát tartalmaznak.

Elmondhatjuk tehát, hogy ha az állami bank által támogatott konkrét beruházások és vállalkozások iránt érdeklődünk, a honlapról csak elenyésző, és ezek között is csak előre megszürt pozitív példát találunk.

A Magyar Természetvédők Szövetsége már igényelt meghatározott adatokat egyes hitelezési tevékenységekkel kapcsolatban, de még a hitelt kapó vállalkozás nevét sem szolgáltatta ki az MFB.

Ajánlások

Az alábbiakban javaslatokat teszünk, hogyan lehetne egyszerű, de hatékony eszközökkel jelentősen növelni a bank átláthatóságát.

Átláthatósági szabályzat

Abból a célból, hogy mindenki számára átlátható legyen a bank működése, és a nyilvános dokumentumok köre és elérhetőségük ne egyedi döntéseken múljon, a banknak egy átfogó Átláthatósági szabályzatot kell elfogadnia, mely tartalmazza a következőket:

- A bankra vonatkozó átláthatósággal kapcsolatos jogszabályok köre;
- A bank átlátható működését meghatározó elvek;
- A bank szervezeti felépítése, intézményi működése, felelősségi körök;
- A bank korrupció megelőzési gyakorlata;
- A banknál működő külső és belső ellenőrzési gyakorlatok, ezek nyilvánossága;
- A bank szervezetével, működésével kapcsolatos automatikusan nyilvánosságra hozott adatok köre, ennek módja;
- A bank szervezetével, működésével kapcsolatos, kérésre nyilvánosságra hozott adatok köre, ennek módja, jogorvoslat lehetősége;

Az Átláthatósági szabályzatot az Igazgatóságnak és a Felügyelő Bizottságnak is el kell fogadnia. Javasoljuk, hogy előkészítésében és a megvalósítás monitorozásában vegyen részt az Adatvédelmi Biztos.

Az elfogadás előtt 30 nappal nyilvánosságra kell hozni a tervezetet, és lehetőséget kell biztosítani az érintetteknek, hogy véleményezzék a dokumentumot.

Hitelezési tevékenység nyilvánossága

Hitelezési tevékenysége során a bank a honlapján keresztül automatikusan az alább felsorolt adatokat hozza nyilvánosságra³. Ez vonatkozik a vállalkozók, önkormányzatok, magánszemélyek számára nyújtott bankgaranciákra, hitelekre is, tekintet nélkül arra, hogy egyedi hitelbírálat, vagy pályázat keretében kerül sor a hitelnyújtásra, és a hitel fedezete EU, állami vagy pénzügyi forrás. Az adatok nyilvánosságra hozása felmenő rendszerben a folyamatban lévő és jövőbeni tevékenységekre vonatkozik.

Előkészítési szakaszban lévő hitelek

A bank átlátható működésének alapját kell jelentse, hogy már az előkészítési szakaszban nyilvánosságra hozza a tervezett hitelnyújtások elérhető adatait, hogy az esetlegesen érintettek megfelelő időben értesülhessenek róla. Ezt egy bizonyos – javaslatunk szerint 50 millió forint – hitelösszeg felett kellene megtenni. Amennyiben a hitelből megvalósított beruházáshoz környezetvédelmi engedély szükséges, akkor az előkészítés alatt álló hitelt ezen összeg alatt is nyilvánosságra kell hozni. Az előkészítési szakaszban lévő hitelek esetében a döntés előtt 120 nappal a bank a honlapján nyilvánosságra hozza:

- hitel igénylő neve,
- fejlesztés tartalma, célja,
- megvalósítás helyszíne,
- hitel nagysága,
- teljes költség,
- információ a gazdasági, környezeti és egyéb hatásvizsgálatokról, és a beruházás egyéb kockázatairól,
- döntés, szerződéskötés várható időpontja.

Hitelek adatainak nyilvánossága döntés és aláírás után

Döntés, illetve aláírás után, tekintet nélkül a hitel nagyságára, a bank hozza nyilvánosságra a hitelnyújtással kapcsolatos következő adatokat:

- hitel igénylő neve,
- fejlesztés tartalma, célja,
- megvalósítás helyszíne,
- hitel nagysága,
- teljes költség,

³ Az adatok nyilvánosságra hozásának jó példája a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség honlapján az EU forrásokból támogatott beruházások listája: <http://www.nfu.hu/content/58>

- információ a gazdasági, környezeti és egyéb hatásvizsgálatokról, és a beruházás egyéb kockázatairól.

A fenti szabályokat kell alkalmazni a bank partnerintézményeinek is, amennyiben a hitelek fedezete MFB forrásból származik.

A nagy mennyiségű adat közötti könnyebb eligazodás érdekében javasoljuk a szektoronkénti, terület alapú, a hitel nagysága, és a hitel kedvezményezettje szerinti keresés lehetőségét.

Fejlesztési tőkefinanszírozási tevékenység nyilvánossága

A banknak minden tőkebefektetési döntése előtt legalább 120 nappal nyilvánosságra kell hoznia honlapján a következőket:

- tulajdonszerzésben érintett cég neve,
- befektetés mértéke,
- jegyzett tőke, nyereség mértéke,
- MFB tulajdon mértéke,
- cég tevékenysége
- befektetés célja, cég tevékenységének hozzáadott értéke
- a befektetés és a vállalat tevékenysége kockázatainak értékelése
- az elmúlt öt évben kapott büntetések mértéke, oka (pl.: környezetvédelmi bírság stb.)

A tulajdonszerzést követően a fenti adatokon kívül évente nyilvánosságra kell hozni a következőket:

- éves beszámoló, egyszerűsített éves beszámoló, összevont (konszolidált) éves beszámoló (cég méretétől függően)
- üzleti terv megvalósulása.

Mind a hitelezés és a tőkefinanszírozás esetében a változtatásokat, felmenő rendszerben az új szerződéseknél lehet érvényesíteni, illetve fokozatosan kell az egész MFB Bankcsoportra kiterjeszteni.

Off-shore vállalatok támogatása

Az MFB off-shore vállalatot nem támogathat hitellel, bankgaranciával, fejlesztési tőkefinanszírozással, mivel ez nem átlátható és nem is tehető azzá. Javasoljuk továbbá, hogy amennyiben egy vállalatcsoportról bebizonyosodik, hogy rendelkezik off-shore központban irodával - attól függetlenül, hogy a bankkal közvetlen kapcsolatba kerül-e - legalább 2 évre kizárásra kerüljön mindennemű támogatásból, illetve futó hitelei azonnal kerüljenek felmondásra.

Tulajdonosi jogok gyakorlásának átláthatósága

Azoknál a vállalatoknál, melyek esetében az MFB gyakorolja a tulajdonosi jogokat - Az állami vagyonnal való felelős gazdálkodás érdekében szükséges törvények módosításáról, valamint egyes törvényi rendelkezések megállapításáról szóló 2010. évi LII. törvény rendelkezései alapján -, nem vonatkozhat a banktitok. Működésük nyilvánosságára a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt-nél kialakított gyakorlatnak kell az irányadónak lenni.